

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Vuosikertomus 2013 – tiivistelmä

Euroopan työterveys- ja
työturvallisuusvirasto

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (virasto) on nykyisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa tuonut edelleen esille hyvän työterveyden ja työturvallisuuden merkitystä ja korostanut kaupallisia näkökohtia. Seuraavasta EU:n työterveys- ja työturvallisuusstrategiasta käytävien keskustelujen taustaa vasten virasto on ottanut selkeän kannan tuleviin toimintatapoihin ja hyväksynyt uuden strategisen ohjelman vuosille 2014–2020.

1 Euroopan riskinseurantakeskus

Vuonna 2013 virasto julkaisi vuonna 2012 toteuttamansa Foresight-lippulaivahankkeen ”Vihreät työpaikat ja työterveys ja työturvallisuus” tulokset - [varsinaisen raportin](#) englanniksi ja [tiivistelmäraportin](#) kuudella kielellä. Sen jälkeen julkaistiin raportti [OSH and wind energy](#) ja kaksi e-fact-tiedotetta, joiden aiheina olivat [ekologiset rakennukset](#) ja [pienen mittakaavan aurinkoenergia](#) sekä niihin liittyvät [ekologisia rakennuksia](#) ja [pienen mittakaavan aurinkoenergiaa](#) koskevat vaarojen yksilöintiin käytettävät tarkistusluettelot. Virasto avaa myös uuden verkkosivun, jolla käsitellään [työterveyttä ja työturvallisuutta vihreissä työpaikoissa](#).

Foresight-hankkeissa tunnistetaan ja ennakoidaan teknologisista ja yhteiskunnallisista muutoksista johtuvia työterveys- ja työturvallisuusriskejä skenaarioiden avulla. Virasto teetti tutkimuksen, jolla kartoitettiin, mitkä uudet ja esiin tulevat kysymykset olisi otettava seuraavan laajan Foresight-tutkimuksen kohteeksi. Se teetti myös terveydenhuoltoalan uusia ja esiin tulevia työterveys- ja työturvallisuuskysymyksiä koskevan arvioinnin ”Current and emerging OSH issues in the healthcare sector, including home and community care”. Työsuojeluasiat ovat heikoissa kantimissa terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen alalla ja etenkin avohuollossa ja kotihoidossa, vaikka juuri tämän alan katsotaan tarjoavan huomattavaa työllistämispotentiaalia. Arvioinnin tulokset julkaistaan vuoden 2014 aikana.

Toinen viraston lippulaivahankkeista on [uusia ja syntyvässä olevia riskejä koskeva eurooppalainen kyselytutkimus yrityksille \(ESENER\)](#). Sen toisen kierroksen valmistelutyöt saatiin päätökseen vuonna 2013. Tästä merkittävästä tutkimuksesta saadaan tietoa työpaikkojen riskitilanteiden hallinnasta Euroopassa. Vuoden 2014 kyselytutkimukseen otetaan ensimmäistä kertaa mukaan myös mikroyritykset (5–10 työntekijän yritykset) ja maatalousala.

Vuonna 2013 saatiin valmiiksi muun muassa myös naisten turvallisuuteen ja terveyteen työelämässä kohdistuvia uusia riskejä koskeva merkittävä kirjallisuuskatsaus [New risks and trends on the safety and health of women at work](#). Siinä annetaan muiden tietojen ohella tärkeä tilannekatsaus naisten työperäisiin syöpiin sekä naisten lisääntymisterveyteen kohdistuviin ammatillisiin riskeihin. Tilannekatsaus työhön liittyviin syöpätapauksiin sekä tilannekatsaus lisääntymisterveyteen kohdistuviin työperäisiin vaaroihin ovat valmisteilla, ja ne julkaistaan vuoden 2014 kuluessa.

Joulukuussa 2013 Euroopan parlamentissa pidetyssä konferenssissa esiteltiin ikääntyneiden työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta koskevan Euroopan parlamentin laajan pilottihankkeen ”Safer and healthier work at any age: occupational safety and health in the context of an ageing workforce” alustavat tulokset [Konferenssin asiakirjat](#) julkaistiin viraston verkkosivustolla vuoden 2014 alussa.

Viraston vuonna 2013 julkaisemassa raportissa [Priorities for occupational safety and Health](#)

[research in Europe 2013–2020](#) määrittämään tutkimuksen ensisijaisia aihealueita. Tavoitteena on täyttää tiedoissa olevat aukot Eurooppa 2020 -strategian mukaisesti. Tämän perusteella virasto aikoo vuonna 2014 laatia luettelon kiireellisimmistä tavoitteista ja teettää kannanottoja.

Myös [OSHwiki-hankkeessa](#) jatkettiin valmistelutöitä. OSHwiki on määrä ottaa virallisesti käyttöön kesällä 2014. Yhteensä 121 artikkelia annettiin toimeksi, kirjoitettiin ja hyväksyttiin. Valmisteilla on lisäksi 28 artikkelia. Hanke sai osakseen runsaasti huomiota Bilbaossa marraskuussa pidetyssä Terveellinen työ -kampanjan huippukokouksessa. Myös kansainväliset työterveys- ja työturvallisuusalan organisaatiot ovat osoittaneet kiinnostusta hanketta kohtaan.

2 Työympäristötiedot

Yksi tämän alan merkittävistä saavutuksista oli kampanjaoppaan laatiminen vuosien 2014–2015 kampanjalle [Terveellinen työ – stressi hallinnassa!](#). Nämä tiedotuskampanjat ovat viraston lippulaivatoimia. Niiden avulla saadaan tieto kulkemaan erityisesti mikro- sekä pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) työpaikoille. Lisäksi on valmisteltu yrityksille ja etenkin pk-yrityksille annettavia käytännön tietoja psykososiaalisten riskien hallinnasta työpaikalla, mikä on vaatinut mittavan työpanoksen. Aihetta käsittelevä sähköinen opas julkaistaan kaikilla EU:n virallisilla kielillä hyvissä ajoin ennen lokakuussa 2014 järjestettävää Euroopan työterveyden ja työturvallisuuden teemaviikkoa. Vuonna 2014 julkaistaan myös kaksi merkittävää arviointia, joilla pyritään parantamaan psykososiaalisten riskien ja niiden torjuntaan käytettävissä olevien strategioiden ymmärtämistä.

Vuosien 2012–2013 kampanja [”Yhteistyöllä riskit hallintaan”](#) oli tähänastisista kampanjoista menestyksekkäin. Siihen sisältyi enemmän toimia ja osallistui enemmän virallisia yhteistyökumppaneita kuin mihinkään aiempaan kampanjaan. Sillä oli suuri merkitys myös ensimmäisenä tätä aihetta koskevana kampanjana. Elokuussa virasto järjesti Brysselissä hyvin onnistuneen kampanjakumppanitapahtuman [Hyvien työsuojelukäytäntöjen arviointi ja vaihto](#). Tapahtumaan kokoontui työterveys- ja työturvallisuusalan ammattilaisia ja poliittisia päätöksentekijöitä jakamaan kokemuksia ja hyviä käytäntöjä.

Vuonna 2011 aloitetusta [sähköistä vuorovaikutteista riskinarviointityökalua \(OiRA\)](#) koskevasta hankkeesta on muodostunut kulmakivi viraston pyrkimyksille työsuojelun edistämiseksi eurooppalaisilla työpaikoilla ja etenkin pk-yrityksissä, joiden osuus on 99 prosenttia yrityksistä ja joiden käytettävissä on usein vain niukasti resursseja. Vuonna 2013 julkaistiin yhdeksän uutta työkalua: kampaamoalan työkalu Belgialle (ranskan ja flaamin kielellä) ja Portugalille, espanjankieliset työkalut autokouluille ja nahkurinverstaille (katalaanin kielellä), liettuaankielinen työkalu autokorjaamoille, ravintola-alan työkalut Ranskalle ja Kreikalle, latviankielinen työkalu toimistotyötä varten ja yksityisen turvallisuuspalvelualan työkalu EU:lle. Kehitteillä on lisäksi noin 50 työkalua, ja OiRA-yhteisö tekee Euroopan-laajuisia yhteistyötä työkalujen kehittämiseksi ja parantamiseksi. Virasto tukee OiRA-yhteisön työtä tarjoamalla koulutusta OiRA-työkalujen luomiseen käytettävän välineen ja OiRA-yhteisön tukipalvelun käytössä.

Tämän lisäksi virasto on teettänyt toteutettavuustutkimuksen, jolla kartoitettiin jäsenvaltioissa jo saatavilla tai kehitteillä olevien työsuojeluratkaisujen toteuttamiseen tarkoitettujen työkalujen laajan käytön edistämistä ja tukemista.

Muita vuonna 2013 ilmestyneitä tärkeitä julkaisuja olivat raportit [Diverse cultures at work: ensuring safety and health through leadership and participation](#) ja [Occupational safety and health and education: a whole school approach](#).

3 Viestintä, kampanjointi ja PR-toiminta

Terveellinen työ kampanjaa 2012–2013 ”Yhteistyöllä riskit hallintaan” jatkettiin edellisen vuoden saavutusten pohjalta. Kampanjaan osallistui ennätyselliset [87 virallista kampanjakumppania](#). Julkisen ja yksityisen sektorin yritykset ja organisaatiot sekä virasto yhdistivät voimansa työterveyden ja turvallisuuden parantamiseksi johdon ja työntekijöiden myötävaikutuksella. Tiedotustapahtumia järjestettiin yli 30 maassa, ja virasto otti käyttöön monikielisen [sähköisen kampanjavälineen](#), jonka avulla kuka tahansa voi helposti toteuttaa oman työterveys ja -turvallisuuskampanjan. [Hyvien käytäntöjen palkitsemistilaisuus](#) järjestettiin huhtikuussa Dublinissa Irlannin toimiessa Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajana. Lokakuussa pidetyn Euroopan työterveyden ja työturvallisuuden teemaviikon yhteydessä järjestettiin satoja kansallisen tason tapahtumia. Niiden painopisteenä olivat koulutus ja valmennus, seminaarit ja konferenssit sekä tietoisuuden lisääminen kampanjasta ja sen viesteistä sosiaalisen median välityksellä. Kampanja huipentui marraskuussa [Billbaossa järjestettyyn Terveellinen työ -kampanjan huippukokoukseen](#). Tähän tapahtumaan kokoontui noin 300 osanottajaa vaihtamaan ajatuksia ja kokemuksia, jatkamaan kehittämistä kampanjan saavutusten pohjalta ja varmistamaan, että riskien ehkäisy jatkuu vielä pitkään kampanjan päätyttyä.

Vuosina 2012–2013 toteutetun kampanjan päättyessä vuosien 2014–2015 Terveellinen työ – stressi hallinnassa! -kampanjan valmistelut olivat jo hyvällä alulla. Valmisteluissa tehtiin suunnitelmia, luotiin ulkoista ilmettä ja kehitettiin keskeistä [kampanja-aineistoa](#). Viraston yhteistyökumppanina toimiva Napo-konsortio on tehnyt [stressiaiheisen elokuvan](#), jossa esiintyy suosittu Napo-piirroshahmo.

Kolmannen [työsuojeluasioita koskevan eurooppalaisen mielipidetutkimuksen](#) tulokset

julkistettiin 9. toukokuuta Eurooppa-päivän yhteydessä. Yli 16 500 työntekijälle 31 maassa tehtiin haastattelu, joka koski työperäistä stressiä ja vartuneiden työntekijöiden työterveyttä ja työturvallisuutta. Tulokset saivat runsaasti näkyvyyttä lehdistössä. Niissä vahvistui, että kaikkialla Euroopassa on vietävä eteenpäin vuosien 2014–2015 kampanjan viestiä eli sitä, että psykososiaalisia riskejä voidaan hallita yhtä järjestelmällisesti kuin muitakin työterveys ja -turvallisuusongelmia.

Lisäksi kokeiltiin tiedotuksen vastuualueiden luomista koordinoitikeskuksille. Tavoitteena oli edistää OiRAa ja sen käyttöönottoa pk-yrityksissä. Vuoden aikana pidettiin yhdeksän esittelyseminaaria Belgiassa, Kyproksessa, Kreikassa (kaksi yhdistettyä seminaaria), Latviassa (kolme yhdistettyä seminaaria) ja Liettuassa (kaksi erillistä seminaaria).

Virasto jakoi nyt neljäntenä peräkkäisenä vuonna [Terveellinen työ -elokuvapalkinnon](#) Leipzigin kansainvälisessä dokumentti- ja animaatioelokuvatapahtumassa ([DOK Leipzig](#)). Virasto myös tukee voittaneen elokuvan DVD:eiden tuotantoa ja tekstitystä kansallisten koordinoitikeskusten kautta ja järjestää elokuvaesityksiä koko Euroopassa.

Vuonna 2013 julkaistiin uusi [liukastumisiin ja kompastumisiin liittyvä Napo-elokuva – Ei mikään naurun asia](#). [Napo ja opettajat](#) -hanke tarjoaa verkossa monenlaisia välineitä, muun muassa Napo-elokuvia. Niiden tavoitteena on työsuojelun ”valtavirtaistaminen” tai integrointi koulutukseen ja oikeanlaisen turvallisuus- ja terveyskäyttäytymisen juurruttaminen lapsiin jo pienestä pitäen. Napo ja opettajat -paketti on loppuvuodesta 2013 alkaen ollut saatavilla 18 kielellä. Sitä on levitetty 23 jäsenvaltioon ja Euroopan talousalueen maihin.

Lehdistöpalvelu on vuonna 2013 esitellyt ja tehnyt tunnetuksi viraston toimintaa.

[Kampanjamediakumppanuus](#) vahvistui, ja vuosien 2012–2013 kampanjaa tuki 20 mediakumppania yhdeksässä jäsenvaltiossa. Uusi lähestymistapa hyvien käytäntöjen palkitsemistilaisuuden julkistamiseen paransi huomattavasti palkintojen näkyvyyttä. Viraston verkkosivuston uudistamista jatkettiin ja se saadaan päätökseen vuonna 2014. Näin vahvistetaan verkkosivuston asemaa ensimmäisenä työsuojelua koskevan tiedon yhteyspisteenä Euroopassa. Vuonna 2013 virasto julkaisi 11 uutta raporttia ja 12 e-fact-tiedotetta sekä runsaasti esittely- ja audiovisuaalista materiaalia.

Viraston viestintäkumppanuus Yrittäjyyden Eurooppa -verkoston (Enterprise Europe Network, EEN) kanssa menestyi hyvin vuonna 2013: kansalliset koordinoitikeskukset ja EEN:n työsuojeluvaltuutetut järjestivät 18 kansallista yhteistyökumppanikokousta, joilla pyrittiin levittämään tietoa Euroopan työpaikoille ja erityisesti pk-yrityksille. Virasto ja EEN tekivät yhteistyötä myös EEN:n ensimmäisen työsuojelupalkinnon yhteydessä. Palkinto on tunnustus työsuojelun sanoman merkittävästä edistämisestä pk-yrityksissä. Palkinto annettiin ensimmäisen kerran marraskuussa Bilbaossa järjestetyssä Terveellinen työ -kampanjan huippukokouksessa.

4 Verkostot ja koordinointi

[Vuodet 2014–2020 kattavan viraston monivuotisen strategisen ohjelman](#) täytäntöönpano vahvistaa viraston ja sen koordinoitikeskusten verkon välistä yhteyttä. Vuonna 2013 haasteena oli sen varmistaminen, että [koordinoitikeskusten verkko](#) jatkaa moitteetonta toimintaa liiketoimintaympäristön vaikeuksista huolimatta. Koordinoitikeskusten tärkeää työtä voidaan esitellä viranomaisille ja työmarkkinaosapuolille korkean tason vierailujen avulla. Virasto teki vuonna 2013 korkean tason vierailut Liettuaan ja Suomeen. Kansainvälisellä tasolla virasto avusti Kansainvälistä työjärjestöä työterveys- ja työturvallisuusalan poliittisille päätöksentekijöille järjestetyssä koulutusseminaarissa, jossa esiteltiin eurooppalaista kolmikantamallia.

Virasto valmisteli edelleen ehdokasmaiden ja potentiaalisten ehdokasmaiden osallistumista eurooppalaiseen työsuojelutoimintaan. Se esimerkiksi kannusti kyseisiä maita liittymään sen koordinoitikeskusten verkkoon ja osallistumaan sen toimintaan kääntämällä ja painamalla materiaalia Terveellinen työ -kampanjoita varten sekä jakamalla Napo-dvd:itä. Se myös rohkaisi näitä maita osallistumaan hyvien käytäntöjen kilpailuun. Viimeksi mainittu osoittautui erityiseksi menestykseksi vuonna 2013, jolloin turkkilainen yritys julistettiin yhdeksi voittajaksi. Viraston toiminnan vaikutus tuli tässä varsin selvästi esille.

Brysselin yhteystoimisto jatkoi ydintoimintaansa eli viraston esittelemistä ja tietojen tarjoamista tärkeille yhteistyökumppaneille. Vuonna 2013 korostuivat erityisesti yhteystoimiston toiminta Euroopan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamiseksi ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua edistävien alakohtaisten neuvottelukomiteoiden mahdollisuudet myötävaikuttaa työkalujen kehittämiseen OiRA-hankkeelle. Yhteystoimisto myös järjesti Euroopan parlamentin jäsenille hyvin onnistuneen opintokäynnin viraston päämajaan. Sen aikana jäsenillä oli mahdollisuus saada omakohtaisesti lisätietoa viraston toiminnasta.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto (EU-OSHA) kehittää

eurooppalaisia työpaikkoja turvallisemmiksi, terveellisemmiksi ja tuottavammiksi. Virasto tutkii, kehittää ja jakaa luotettavaa, tasapuolista ja puolueetonta turvallisuus- ja terveystietoa ja järjestää yleiseurooppalaisia tiedotuskampanjoita. Euroopan unioni on perustanut viraston vuonna 1996, ja sen toimipaikka on Espanjan Bilbaossa. Virasto saattaa yhteen Euroopan komission, jäsenmaiden hallitusten ja työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajia sekä johtavia asiantuntijoita kaikista EU:n jäsenmaista ja muista maista.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

12 Santiago de Compostela,

E-48003 Bilbao, Spain

P.: +34 944358400

Faksi: +34 944358401

Sähköposti: information@osha.europa.eu